

10. Ders: Dinde Zaruraten Malum Olanlar ve Olmayanlar (1) - Tekfir Meselesinde Dersler / Tarık Ebu Abdullah –Ders Notları

*Dünya işleri (Allah'ın bizleri cezalandırıp ödüllendireceği meselelerin tamamı) ikiye ayrılır. Şeriat ve Tevhid bablarına ayrılır. Çünkü bu meseleleri idrakimiz farklıdır.

Şeriat babında mükellef olduğumuz konular habere dayalıdır çünkü bu konuda haberimiz olmalıdır mesuliyetin doğması için. Tevhid babında da habere dayanan meseleler vardır ama aklımızla haberimiz olmadan düşünerek idrak edebileceğimiz konular da vardır.

Tevhid konusunda Allah'ın hücceti daha geniştir. İdrakimiz daha geniştir.

*Esasta iki tür haber vardır. Kati-ihtimalsız-nas denilen haberler ve zanni-müteşabih haberler. Haber sadece işitilmesi ile idraki mümkün ise bunlardan mükellef oluruz, bunlar birinci tür haberlerdir. Bilgi duyulduğunda açık şekilde anlaşılacak bir bilgi ise bunda mükellef olunur. Ancak zanni-müteşabih açıklamaya muhtaç haberlerde mazeret alanı doğuyor. Bunlar tevil edilebilir haberlerdir ikinci tür haberlerdir.

Delil nas mıdır apaçık mıdır? İbn Cerir rahimullahın delil taksimine göre muddefik ve mu'telif mi yoksa mufterik ve muhtelif delil midir? Burası kilit nokta. Ama bu ayrım nerede geçerli? Şeriat babında umumi bilgilerde ve tevhid babında habere dayalı bilgilerde. Habere dayanmayan meselelerde bu uygulanmaz.

Misal tevhid babında Allah azze ve cellenin vücudu ve vahdaniyeti, Allah vardır ve tektir. Bu meselenin aklen idraki vacibdir. Bu bilgiyi mükellef kişi akletmeli yoksa tekfir edilir.

Akıl sahibi olmayan mükellef değildir, sadece şeriat meselelerinde mi yoksa tevhid meselelerinde mi? ikisinde de akıl sahibi olmayan mazurdur.

İmam İbnu Cerir rahimullah (ve ondan önce de İmam Şafii rh.a.) konuları taksim ederler.

*İlim ikidir

1) umumi ilim (akıl sahibi olanların akıl erdirebileceği konular) bunda cehalet mazeret değil.(genel olarak haramlar farzlar buraya dahildir - tafsilatlar sayılmaz) alimlerin ihtilaf ettiği konular dahil olmaz çünkü bu konular halk tarafından kesin olarak bilinmez.

2) ilim ehli tarafından bilinen bilgiler

a)müctehitler tarafından bilinen ilim

b) müctehit olmayan alimlerin bildikleri

c) ne müctehit ne alim olan ilim sahiplerinin bildikleri konular

2. tip ilimde yeni Müslüman olanlar veya Müslümanlar arasında yaşamayıp uzak kalan (sadece mesafe olarak değil) ilme ulaşma imkanı olmayanlar için cehalet mazeret görülür.

Halk arasında bilinen meseleler alimlerce icma edilen meselelerdir. Alimlerin ihtilaf ettiği meseleler ise halk tarafından bilinmeyen veya cehaletlerinin mazur görülebileceği meselelerdir. Misal yatsı

namazının vakti sabaha kadar mıdır yoksa gece yarısına kadar mı? Bu konuda ihtilaf var dolayısıyla halk bunun doğrusunun gece yarısı olduğunu bilmez ezandan ezana sayacağı için imsaka kadar vakit var zanneder. Meşhur görüş de artık bu yöne dönmüştür. Ama sabah namazında vaktin ezandan ezana olmadığını bilir çünkü bu konuda icma vardır alimler arasında. Hiç kimse öğle vaktine kadar sabah namazının kılınabileceğini iddia etmez.

Ebu Bekir r.a döneminde zekat vermeyenler neden tekfir edilmemiş? Çünkü onların döneminde nesh ve mensuh var idi hükümler geliyor ve değiştirilebiliyordu o yüzden son durumu bilememiş olabilirler. Peki aynı durum yine yaşansa tekfir edilmez mi? Edilir çünkü artık hükümler değişmiyor ve bu alimlerce icma ile sabit ve halk arasında bilinen bir meseledir.